

PO PODPISU POGODBE O AMERIŠKI POMOČI POLJSKI

GOMULKA SE MORA BORITI NA DVEH FRONTAH**Sovjetska Rusija je doslej edina določala gospodarski razvoj Poljske - Prvi korak k pravi neodvisnosti**

Po 3 mesece trajajočih pogajanjih se je poljski vladi končno posrečilo, da je v petek podpisala v Washingtonu pogodbo, s katero se je Amerika obvezala prožiti Gomulki gospodarsko pomoč.

Razgovori so bili dolgi in težavni, ker je po obstoječi ameriški zakonodaji vladi prepovedano na kateri koli način podpirati komunistične dežele onkraj tako imenovane »železne zavese«. Razen tega sta Eisenhower in njegov zunanji minister Dulles naletela pri svojem načrtu, da pomagata Gomulki, ob odločen odpor nekaterih vplivnih krogov v parlamentu, ki jih vodi senator Knowland.

Ta je mnenja, da je Vladislav Gomulka komunist, in to je zanj dovolj, da mu je treba sleherno podporo — odbiti. Komunisti so po njegovem vsi enaki, pa naj bodo te ali one barve. *Protj vsem se je treba boriti*, ne pa da jih Amerika iz kateregakoli razloga še podpira. To je isti Knowland, ki je svoj čas odločno protestiral, da je Eisenhower povabil maršala Tita na uradni obisk v Ameriko.

Toda Eisenhower in Dulles sta se vsemu odporu nakljub odločila, da priskočita Gomulki na pomoč.

KAJ JE VSEBINA SPORAZUMA?

Poljaki in Amerikanci so se domenili, da dobi varšavska vlada takoj približno 50 milijonov dolarjev ali okoli 31 milijard in 500 milijonov lir, drugo polovico pa v trenutku, ko bo sporazum odobren tudi od ameriškega parlamenta. Če pojde vse po sreči, bo dobila Poljska pozneje drugi del posojila. Vrniti ga bo treba v 20 letih s 4 in pol odstotka obresti. Odplačevanje se začne po petih letih.

Denar bodo uporabili, da si Poljska kupi v Ameriki moderne naprave za premogovnike in poljedelske stroje, ostalo bo pa poročeno za uvoz bombaža, žita, masti in raznih olj. Washington je obenem preklical že 6 let trajajočo prepoved, po kateri je bilo zabranjeno nakazovanje dolarjev v Poljsko.

Glavni razlog, zakaj se je Amerika odločila za to politiko, je v tem, da sta Eisenhower in Dulles smatrala za nujno potrebno podpreti Gomulko v njegovi borbi za politično in gospodarsko samostojnost Poljske. Pomagati sta mu hotela, da se reši iz sedanjne odvisnosti od Sovjetske zveze.

Kakor pri vseh podložniških državah je tudi na Poljskem vse gospodarstvo vključeno v širši gospodarski načrt Sovjetske zveze. Industrija proizvaja v prvi vrsti izdelke, ki

služijo potrebam Rusije in njenih zaveznikov, iz Rusije prejema Poljska surovine in hrano, tja prodaja svoje blago. Od ostalega sveta je bila doslej tako rekoč odrezana. Ta način gospodarjenja je določen v posebni trgovinski pogodbi, ki veže varšavsko vlado.

Če bi Hruščev lepega dne ustavil pošiljanje železne rude iz Urala visokim pečem Poljske, če bi tekstilne tovarne v Lodzu ne prejemale več bombaža iz Turkestanu in varšavski mlinci ne več žita iz Ukrajine, bi se dežela pogreznila v brezposelnost in lakoto. Gomulkova vlada bi padla in po vsej državi bi izbruhnili krvavi neredi.

Sovjetski voditelji imajo torej v rokah sredstva, s katerimi lahko vsak čas zrušijo Gomulko. Za to jim ni niti potrebno, da se poslužijo oklopnih divizij, ki jih drže na poljskem ozemlju, marveč zadostuje, da sežejo po gospodarskih ukrepih.

PREOBRAZBA POLJSKE DRŽAVE

Zelo značilno za Gomulkovo osebnost je, da si je kljub tej gospodarski in vojaški odvisnosti od Moskve upal iti v boj za enakopravnost in neodvisnost svoje domovine.

Odločitev je padla lani 20. septembra, ko so poljski komunisti sklicali v Varšavo sejo osrednjega odbora stranke ter je Hruščev v spremstvu več maršalov priletel v poljsko prestolnico, da prepreči izvolitev Gomulke za voditelja stranke. Vse grožnje vzkipljivega Hruščeva, da se bo, če treba, poslužil sile, niso naredile na Gomulko niti najmanj-

šega vtisa. Mož, ki je bil pripravljen tvegati za svoje ideje tudi življenje, je odvrnil, da bo pozval ljudstvo na odpor, pa naj se zgodi zatem, kar hoče.

Neustrašni nastop je imel za posledico, da so se Rusi vdali ter priznali v posebni pogodbi Poljski neodvisnost in enakopravnost. V dobi nemirov na Madžarskem jim ni kazalo voditi drugačne politike.

Gomulka je nato začel v državi z daljnosežnimi preosnovami, ki še danes niso povsem izvedene: najprej je razgnal vsemogočno tajno policijo iz Stalinovih časov, nato razpustil kolhoze ter vrnil kmetom njihovo zemljo, tovarne je izročil v upravo delavcem in nameščencem, preklical je pdržavljenje malih trgovin in obratov in dovolil zasebnikom, da ustanavljajo drobna in srednja industrijska podjetja. Uvedel je večjo svobodo tiska ter se pomiril s katoliško Cerkvijo, kateri je vrnil zaplenjeno imetje ter ji zajamčil svobodo dušnopastirskega delovanja.

Vse te politične in socialne spremembe se seveda ne skladajo z notranjo ureditvijo Sovjetske zveze, kjer je kmečka zemlja pdržavljena in so ravnotako vsa industrija, obrt in trgovina v rokah države, to se pravi vlade.

Da Gomulka uvaja sedaj na Poljskem nov gospodarski in socialni red, ne more biti prav sovjetskim voditeljem, zakaj poljski zglede deluje nalezljivo na vse sosedne komunistične dežele ter manjša tu vpliv Moskve.

Kateri so Gomulkovi nasprotniki

Iz tega sledi, da v Kremlju ne morejo biti preveč navdušeni za Gomulko. Na čelu komunistične Poljske bi raje videli drugega, bolj vdanega moža. Gomulko trpe, ker jim politično nikakor ne kaže, da bi ga vrgli.

K temu pride še to, da bi mu na Poljskem težko našli naslednika. Moskvi poslušni stalinovci so namreč med delovnim ljudstvom neverjetno osovraženi. Njihovi voditelji Borman, Minc, Mijal in tovariši si ne upajo več na ulico. Če bi jih ne ščitila Gomulkova policija, bi jih razjarjeno prebivalstvo pobilo.

Teh nasprotnikov se ni treba Gomulki niti najmanj bati. Ko so pred kratkim nastopili na IX. plenarni seji osrednjega odbora proti novi Gomulkovi politiki, je bilo za vsakogar jasno, da je njihova bitka izgubljena, še preden so jo začeli. Njihova kritika je bila uperjena v prvi vrsti zoper delavske svete in novo agrarno politiko; zahtevali so z drugimi besedami, naj se kmetom odvzame spet

zemlja in delavcem vsa oblast v tovarnah. Jasno je, da niti sami niso verjeli, da bi ta njihova zahteva mogla navdušiti kmetске in delavske množice, v njih bi lahko le vzbudila odločno nasprotovanje.

Zakaj so se torej spustili v očiten boj z Gomulko? Ne zato, ker so upali na zmago, temveč samo zategadelj, da bi vzdignili hrup ter s tem opozorili Moskvo na »nevarne vode«, v katere žene Gomulka »socialistično Poljsko«. Doseči so hoteli, da bi Moskva strmoglavila Gomulko s silo ter spravila nekdanje stalinovce spet na oblast.

To upanje je sicer po našem prazno, zakaj časi se spreminjajo in Sovjetska Rusija bi se stokrat premislila, preden bi sama izzvala na Poljskem dogodke, kot smo jih doživeli jeseni na Madžarskem. Stalinovci imajo prav le v tem, da je Moskva edini nevaren nasprotnik, katerega bi se Gomulka moral plašiti.

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

ITALIJA SPET BREZ VLADE

Adone Zoli je dobil tudi v poslanski zbornici večino in bi lahko ostal na oblasti, toda v vsej demokratični javnosti in tudi v vrstah Kršč. demokracije so se vzdignili ogorčeni protesti, da je prišel do večine s pomočjo — fašistov. Zoli se je branil, da fašistične glasove odklanja in da bi takoj odstopil, če bi njegova vlada bila odvisna od podpore fašistov. Njihovih 23 glasov je treba odbiti, pa se bo izkazalo, da je kljub temu v večini. Pri prvem štetju so ugotovili, da je Zoli imel tudi brez fašistov večino 2 glasov v zbornici. Ko so še enkrat šteli, so pa ugotovili, da so se zmotili: brez pomoči fašistov bi bil Zoli ostal v manjšini!

Zato je moral držati besedo in — odstopiti. Tako je Italija ponovno brez vlade.

JUGOSLOVANSKI GENERALI V MOSKVI

Minister vojske Ivan Gošnjak je v petek odpotoval v spremstvu četvorice generalov in zastopnika jugoslovanske mornarice v Sovjetsko Rusijo, kamor ga je povabil sovjetski obrambni minister maršal Žukov. Obisk bo trajal tri tedne in je bil prirejen, da se Jugoslovani seznanijo z najnovejšim razvojem sovjetskih oboroženih sil.

V nekaterih krogih na zapadu je obisk vzdihnil negotovanje in razne sume, o katerih je Tito izjavil, da so zelo kratkovidni. Jugoslavijo so obiskali že ponovno vojaški strokovnjaki iz Amerike, Velike Britanije in Francije. Zakaj naj bi si Jugoslovani ne smeli ogledati vojaškega napredka v Sovjetski zvezi? »Nihče nas ne more prisiliti«, je dejal Tito, »da bi vodili enostransko zunanjo politiko s to ali ono državo«.

DULLESOVE IZJAVE

Ameriški zunanji minister je govoril v ponedeljek v parlamentu o svetovno političnem položaju. Komunizem, je dejal, se je v zadnjih letih polastil oblasti v 20 deželah, katerih prebivalstvo šteje približno 900 milijonov duš. Vendar je dodal, da ni noben narod padel pod komunistično gospostvo, če je bil vključen v to ali ono obrambno zvezo svobodnega sveta.

Združene države so od l. 1950 do danes potrošile okoli 17 milijard dolarjev za vojaško pomoč svojim prijateljem. Ti sami so v istem času izdali za svojo obrambo nad 100 milijard dolarjev. »Brez naše podpore bi naši zavezniki ne bili mogli ostvariti svojih vojaških programov«. Z druge strani se je povečala tudi varnost Amerike, ki se ji ni več treba zanašati samo na lastne vojaške sile.

»Sovjetski voditelji«, je rekel Dulles, »vodi danes obsežno propagando za mir in razoroževanje, toda mi ne vemo še, ali so resnično voljni sprejeti tako nadzorstvo nad razoroževanjem, ki edino jamči zapadnjakom, da se lahko brez skrbi za svojo varnost podajo na pot razoroževanja. Vse pa k sreči kaže, da se bosta vzhodni in zapadni tabor vendarle vsaj v nekaterih točkah sporazumela.«

»INDIJSKA MRZLICA«

Angleški časnikarji poročajo iz Indije in Kitajske, da se je tam pojavila huda influenca, ki je napadla na stotisoče ljudi in jih že mnogo pobrala. Bolezenski bacil je nepoznan. Vse spominja na »špansko bolezen«

iz l. 1918, katere je tedaj spravila v grob okoli 6 milijonov ljudi. Nekateri zdravniki so mnenja, da se nova »indijska mrzlica« bliža zapadu in da bo v Evropi najhuje razsajala proti jeseni.

NOVA FRANCOSKA VLADA

Ker tudi krščanskodemokratskemu voditelju Pflimlinu ni uspelo, da bi sestavil vlado, je predsednik republike Coty naprosil že tretjega politika, naj poskusi svojo srečo. To je Bourges-Maunoury, prvak radikalne stranke Mendés-Francea. In res je Bourges prepričal Molletove socialiste, da z njim sodelujejo. Nova vlada bo torej sestavljena kot prejšnja, le da bodo imeli v njej namesto socialistov vodilno vlogo radikali.

Medtem divja dalje boj med Arabci in Francozi v severni Afriki. V nedeljo zvečer so uporniki izvršili v mestu Alžiru strašen bombni napad. V razkošni plesni dvorani ob morskem obali so namestili peklenški stroj pod oder orkestra. Ko se je bomba razpočila, je njena strahotna moč takoj ubila 10 oseb in 80 zelo težko ranila.

Policisti in zdravniki, ki so prihitali na pomoč, niso vedeli, kje bi pričeli z resnim delom: vsepovsod so ležale odtrgane roke in noge in prostor je odmeval od obupnih krikov ranjencev. Bomba je zadela same Francoze, takoj je pa zginil iz kavarne alžirski natakarkar, ki je bil gotovo v zvezi z zarotniki.

Taki dogodki zelo škodujejo ugledu Francije v svetu in bodo tudi novi vladi povzročili hude skrbi. Pomirjenje Alžira je sedaj osrednje vprašanje francoske politike. Finančni izvedenci napovedujejo, da bo padla vrednost francoskega franka.

NASERJEVI USPEHI IN PORAZI

Egiptovski predsednik republike Naser je imel te dni zadoščenje, da je v vprašanju Sueskega prekopa popolnoma zmagal. Najprej so se z njim pogodili Angleži. Sprejeli so njegovo zahtevo, da je treba plačevati vse prevoznine novi egiptovski parobrodni družbi. Francija je bila še edina država, ki je pozivala svoje ladje, naj ne plovejo skozi Suez. Sedaj se je pa tudi ona vdala. S posredovanjem Švice se je dogovorila z Naserjem, da se bodo odslej tudi francoski parniki spet posluževali prekopa ter plačevali prehodnino Egiptu. Francozi so to naredili pod pritiskom svojih paroplovnih družb, ki si hočejo prihraniti večje in nepotrebne stroške za dolgo pot okoli Afrike. — To pomeni popolno Naserjevo zmago.

Istovčasno pa doživlja očitne poraze v Libanonu. Pri volitvah v ondotni parlament, ki se opravljajo že več tednov, ostajajo z Naserjem povezane stranke v manjšini. Vse kaže, da bo vlada zmagala in da bo zavoljo tega ta arabska dežela stopila v krog Naserjevih nsprotnikov. Tako se uresničuje polagoma načrt Amerikancev, ki gre za tem, da Egipt čedalje bolj osami med samimi Arabci, dokler se Naser ne omehča in ukloni načrtom Washingtona.

NAJDRAŽJA MAČKA

Najdražja mačka na svetu je tista, ki ji v Hollywoodu pravijo Jogi. Uporabljajo jo v vseh filmih, v katerih se zahteva od živalice mijavkanje ali poležkovanje. Ker nosi lep dobiček, jo je dal lastnik zavarovati za 20 milijonov lir.

GOVOR DR. TINZLA

Pretekli petek je imel Karl Tinzl v rimski poslanski zbornici govor, v katerem je utemeljil, zakaj morajo južnotirolski zastopniki glasovati proti vladi.

Po sporazumu De Gasperi-Gruber, je dejal, Italija ni samo dolžna dati manjšini na rodni zemlji samoupravo, temveč ji mora zagotoviti tudi nekatere pravice, ki nimajo nobene zveze z avtonomijo, tako na priliko dvojezičnost v državnih uradih in primerno število državnih nameščencev, ki naj jih vlada imenuje med pripadniki narodne manjšine.

Vsak narod ima v ostalem brez ozira na obstoječe pogodbe sveto pravico do svobodnega življenja na lastni zemlji. »Mi verjame mo, g. Zoli« — je vzkliknil dr. Tinzl — »tudi v naravno ali če hočete v nadnaravno pravo«. »Ljudstvom pritičejo nekatere prirodne in svete pravice, ki stoje izven in iznad vsake pogodbe in vsakega pisanega zakona. Te pravice mora država priznavati ne glede na to, če obstoji ali pa ne obstoji poseben dogovor, ki zanje jamči.«

NEOPRAVIČLJIVO

Te dni smo videli tiskovine šolskih spričeval za slovenske ljudske šole, izgotovljene v uradnem Poligrafskem zavodu v Rimu. Besedilo je sicer dvojezično, toda tistih nekaj besed v slovenščini je slovnično tako spakodranih, da se človek prijema za glavo. Ali državna tiskarna res ne more nikjer iztakniti korektorja, ki bi poznal slovenščino?

TRŽAŠKI VELESEJEM

V nedeljo, 23. t. m., bodo slovesno otvorili tržaški velesejem, ki se po prvih neizogibnih težavah čedalje bolj uveljavlja v mednarodnem trgovinskem svetu. Letos bo na velesejmu sodelovalo 24 držav, med katerimi bodo najmočnejše zastopane Zahodna Nemčija, Avstrija, in Jugoslavija.

Jugoslovanom so dovolili, da smejo letos prodati v Trstu za 300 milijonov svojega blaga, medtem ko so lani lahko prodali le 200 milijonov, se pravi 100 milijonov manj. Tudi iz tega spoznamo, kako se odnosi med jadranskima sosedama čedalje bolj izboljšujejo.

Izmed tržaških industrijskih podjetij bodo močno zastopane zlasti »Jadranske ladjedelnice«, ki letos obhajajo 100-letnico svojega obstoja.

ZDRAVNIŠKI DNEVI

Te dni imajo na Japonskem »Dan zob«, imeli pa so tudi »Dan ušes«. Ob tej priložnosti številni zdravniki kar na ulicah, trgih in v drugih javnih delih mesta brezplačno pregledujejo mimoideče in jim dajejo razne potrebne nasvete.

TEDEN TISKA

Zveza italijanskih katoliških učiteljev je priredila v Gorici 3., 4. in 5. junija poseben »teden tiska«. Namen je bil opozoriti starše in javnost na posledice slabega tiska za mladino. V bivši dvorani »Trgovskega doma« so si sledila tudi predavanja o tem vprašanju. Velike založbe so pa priredile razstavo mladini primernih knjig. Slab italijanski tisk je v resnici preplaval tudi naša mesta in sega že na vasi.

ZASLUŽENO PRIZNANJE

Upokojenemu višjemu nadzorniku tržaškega šolskega skrbništva g. Hinku Mediču, znanemu slovenskemu šolniku, so v Rimu podelili častni naslov osrednjega nadzornika pri prosvetnem ministrstvu. Čestitamo!

NOVICE

UMETNA ZVEZDA

Moskovski radio poroča, da bo Sovjetska Rusija v kratkem pognala v zrak umetni satelit ali zvezdo, ki se bo, ko jo bodo s pomočjo raket spravili v primerno višino, začela sama od sebe vrteti okoli zemlje. Satelit bo kakor luna odbijal sončne žarke, imel obliko majhne zvezde ter obkrožil 16-krat na dan našo zemljo. Enkrat jo bo obšel v 90 minutah. Zvezdica bo vidna z navadnim daljnogledom tik pred zarjo in kmalu po sončnem zahodu.

S tem, pravijo v Moskvi, se odvarja nova doba zgodovine, ko začneja človek prvič prodirati v vsemirje.

HITLER NA DOPUSTU

Prejšnji teden se je na berlinskih ulicah pojavil široko odprt avto, v katerem je stal v vojaški opravi — Hitler z iztegnjeno desnico v nacistični pozdrav. Poleg vozača je bilo čitati velik napis: »Prihajam iz pekla, hudič mi je dal 24 ur dopusta«. Meščani so nekaj časa debelo zijali, potem so se smeje začeli gnesti okoli avtomobila. Nastala je taka zmešnjava, da je policija morala spraviti v firerja preoblečenega bunkeža na varno.

OBVESTILO

Ker je naročnina Novega lista že tako nizka, bi nam povzročilo preveč stroškov, če bi jo moral naš poverjenik osebno pobirati. Zato naprošamo vse, ki so zaostali s plačilom, da sami čimprej naročnino poravnajo.

Uprava.

BELI GRAD — ZAKLETI GRAD

Velika mehiška družba namerava prirediti film o življenju nesrečnega nadvojvode Maksimilijana, ki je iz Miramara ob naši Adriji šel po krono in smrt v Mehiko. Vlogo blazne cesarice Karlote so odkazali veliki igralki Ingrid Bergmanovi. Nekaj prizorov bodo snemali tudi v Miramaru. Vsebinsko ste pa že brali v našem podlistku Beli grad — zakleti grad.

»DAN BREZ ŽRTEV«

Kakor praznujejo po svetu dan matere ali dan zmage, tako so uvedli v Franciji »dan brez žrtev«. To je 2. junij, ko pozovejo vse vozače, naj bodo poseno pazljivi in skrbni, da bi ne bilo smrtnih nesreč. Tej pobudi so se priključile tudi Nemčija, Luksemburg in Belgija. Letošnji »dan brez žrtev« je imel ta uspeh, da je obležalo na cestah teh dežel 38 mrtvih, namesto 80 kot lani.

HARMONIKE

V Anconi in okolici izdelujejo harmonike, ki jih izvečine izvažajo v Ameriko. Glasbila po navadi že vnaprej plačajo. Razni ameriški odjemalci so pa prejeli zaboje, v katerih so našli namesto harmonike velik kamen. Po daljšem času je italijanska policija odkrila dva šoferja, ki sta imela lepo navado, da sta na poti v Genovo jemala iz zabojev harmonike in jih nadomeščala s kamni. Zato so jima sedaj zagodli več let ječe.

PREKLEMANO BOGASTVO

Mlada vdova Marjeta Gheza je zadela, kot smo že pisali, aprila pri nogometu dobitnik 132 milijonov lir. Tedaj so se zacedile po njenem bogastvu sline vsem mogočim ljudem. Delavka, za katero se ni prej nihče menil, je dobila kar na desetine ženitnih ponudb. Zadnje čase je pa prejela še grozilna pisma, da ji bodo ugrabili 8-letno hčerko, če ne položi nekaj milijonov pod določeno gozdno skalo. Mati je zelo v strahu za edinko, katero spremljajo orožniki vsak dan celo v šolo.

STATISTIKE O VOJNAH IN MIRU

Po statističnih podatkih o vojnah in miru od leta 1460. pred Kr. do konca predlanskega leta je ugotovljeno, da so ljudje v teh 3415 letih živeli na svetu samo tri sto let v miru, v vojni pa vsa ostala tisočletja. Pri tem so podpisali približno 8000 mirovni pogodbe, med njimi zelo mnogo takih o »večnem prijateljstvu«.

POD POLICIJSKIM NADZORSTVOM

Ker se je pri plezanju na najvišjo goro v Evropi, na Mont Blanc, dogajalo zadnje čase vse več smrtnih nesreč, so planino postavili pod nekako policijsko nadzorstvo. Vsak hribolazec se mora, preden gre na pot, javiti pri policiji in natančno opisati, kod namerava laziti. Če ne pride ob določeni uri na napovedano mesto, vedo reševalci vsaj, kje ga je treba iskati.

darju, kakšna je preorana zemlja: v stroj je namreč vdolana fotografska priprava, ki sproti slika opravljeno delo.

LEP ZASLUŽEK

Angleški kralj Edvard VII. se je, kot znano, moral pred 20 leti odpovedati prestolu, ker se je hotel za vsako ceno poročiti z ločeno Amerikanko Wally Simpson. Pozneje je Edvard segel po peresu in začel pisati svoje spomine in isto je storila tudi Simpsonova. Njuni sestavki niso bili bogsigavedi kako imenitni, a ker na svetu mrgoli ljudi, ki so nori na vse, kar se tiče kraljev in cesarjev, je njune spomine občinstvo kar požiralo. Prevedeni so bili v 13 jezikov in sta vrgli Edvardu doslej že 525 milijonov lir zaslužka.

DVE VAŽNI VPRAŠANJI

V Ameriki imajo slovit zavod, ki nosi ime Gallup ter se ukvarja samo s tem, da preučuje, kaj ljudje menijo in govore. Ugotovil je, da sta dve najpogostejši vprašanji, ki si ju Amerikanci stavijo, take: »Kje bi lahko pustil svoj avto?« in »Kaj naj storim, da bom shujšala?«

IZMERILI SO LED

Člani ruske znanstvene odprave, ki so se pred kratkim vrnili z južnega tečaja, so izmerili skorjo ledu, ki pokriva to celino. Ledeni oklep je v nekaterih krajih debel do 200 metrov. Najnižja temperatura je v času njihovega bivanja bila 66,8 stopinj Celzija pod ničlo.

SMRT SLOVENSKEGA ZNANSTVENIKA

Včeraj se je po Trstu razširila vest, da je v Radovljici umrl dr. Boris Furlan. Pokojnik je imel več let skupno odvetniško pisarno z dr. Josipom Wilfanom in urejeval Pravniki vestnik v Trstu, dokler niso revije zatrli fašisti. Ko se je ob bazoviškem procesu preselil v Ljubljano, je postal docent in nato redni profesor pravne filozofije na ondotni univerzi.

Za zadnje vojne je živel na zapadu in postal član jugoslovanske vlade v Londonu. Zadnje čase je bival na Gorenjskem, kjer se je kljub bolehavosti stalno ukvarjal z znanstvenim delom. Sorodnikom zaslužnega rojaka izrekamo globoko občuteno sožalje!

KMETOVANJE S PREKRIŽANIMI ROKAMI

Neka tovarna poljedelskih strojev v Chicagu je izdelala traktor, ki orje brez vozača. Kmet lahko sedi doma za mizo in vodi oralo s pomočjo radijskih valov in elektronk tudi iz daljave 24 kilometrov. Traktor prevrže tudi najtršo grudo in se po končanem delu vrne sam domov. Obenem javi gospo-

Gomulka se mora boriti na dveh frontah

(Nadaljevanje s 1. strani)

AMERIŠKI ZAVEZNIKI KREMLJA

Drugi nasprotnik, s katerim mora Gomulka računati, je pa na zapadu, v protimoskovski Ameriki. Razni Knowlandi tu sicer radi vidijo, kadar se Gomulka postavi Kremlju po robu ter se bori za neodvisnost Poljske. Ker je pa prepričan komunist, mu iz načelnih razlogov nočejo pomagati.

Možje pozabljajo, da mora Poljska, če naj bo neodvisna, najprej jesti, a da nima dovolj žita; da mora delati, a nima surovin. Za prebivalstvo mora v tujini kupovati blago, a nima potrebne valute. Sovjetska Rusija je edina, ki, čeprav skromno, Poljski v tem pogledu pomaga, vse ostale države so jo doslej puščale na cedilu. Knowland in somišljeniki hočejo, naj bo tako tudi v bodoče. Prepričani so, da je to edini način, s

katerim lahko dokažejo svoj čisti in dosledni antikomunizem: Gomulka naj se lepo cvre v lastni masti!

V resnici so ti ljudje silno kratkovidni in niti ne slutijo, da so ravno oni najtesnejši zavezniki in pomočniki Kremlja. S svojo politiko prepuščajo Sovjetski zvezi popolno nadoblast nad poljskim gospodarstvom ter potiskajo tako sami sovjetskim voditeljem v roke edino učinkovito orožje, s katerim je mogoče šibiti in morda tudi ukloniti pogumnega Gomulko.

Eisenhower in Dulles se k sreči nista dala vplivati od Knowlandovih skrajnežev, temveč sta začela dajati Poljski prvo gospodarsko pomoč.

Njuna politika je pametna in daljnovidna, koristna ne le neodvisnosti poljske države, marveč tudi ideji mednarodnega sodelovanja in miru v svetu.

Dopisi v Tržaškega

NOVA TRŽNICA V TRSTU

V ponedeljek zjutraj je v Trstu začela poslovati nova tržnica, ki so jo pričeli graditi že pred 6 leti. Otvorili so jo sicer že pred 4 meseci, toda do sedaj ni mogla služiti svojemu namenu predvsem zaradi tega, ker se je občinska uprava dolgo obotavljala pri dodelitvi 54 skladišč in več kot 100 prodajnih prostorov posameznim prekupčevalcem s sadjem in zelenjavo.

Prejšnji teden je, kakor smo poročali, nastala nova težava, ker so nameravali dodeliti našim mandrijarjem in vrtnarjem samo 200 kv. metrov prostora v tržnici. Proti temu so odločno nastopili vsi kmetovalci in dosegli, da jim je bilo dodeljeno 400 kv. metrov. V ponedeljek zjutraj je prišel na trg tudi župan Bartoli in ob tej priliki so mu kmetovalci predložili vse druge nedostatke, ki so nastali na novem trgu. Pritožili so se na priliko, da ni občina določila vsakemu vrtnarju lastnega prostora v tržnici, tako da nastaja vsako jutro pravcati lov za boljša mesta in morajo kmetovalci dospeti v tržnico že ob 3. ali 4. uri, če si hočejo zagotoviti boljši prostor. Župan je obljubil, da bo skušal te napake odstraniti.

DOLINA

V torek je bila seja dolinskega občinskega sveta. Na predlog župana so svetovalci sprejeli resolucijo, v kateri poudarjajo, da je treba čimprej ustanoviti avtonomno deželo Furlanijo-Julijsko krajino, kakor določa člen 116 ustave. V resoluciji so podrobno omenjene socialne, gospodarske ter zakonodajne pravice, ki naj bi jih v novi samoupravni edinici uživala tržaška pokrajina. Natančno so nadalje naštetje določbe za zaščito slovenske manjšine v Italiji, ki jih je treba vnesti v posebni statut nove dežele.

Svetovalci so nato tudi odobrili resolucijo, v kateri izražajo željo, da bi vlada ukrenila vse potrebno, da bi velesile opustile poskuse z jedrnim in atomskim orožjem. Ti poskusi bi namreč lahko v bodočnosti, kakor zatrjujejo znanstveniki vsega sveta, povzročili strahotne posledice za vse človeštvo.

Po daljši razpravi je občinski svet soglasno sklenil poslati generalnemu komisarju Palamari pismo, s katerim ga naproša, naj ukrene nekaj zares učinkovitega v korist kmetovalcev, ki jih je hudo prizadela majska pozeba. Po podatkih našega županstva znaša škoda v dolinski občini več deset milijonov lir. Zato občinski svet predlaga, naj vsaj za dobo 6 mesecev Selad zaposli vse tiste kmetovalce, ki so prišli ob ves pridelek in ki imajo delavsko knjižico.

Svetovalci nadalje poudarjajo, naj dr. Palamara končno raztegne zakon o vzajemni bolniški blagajni, ki so ga italijanski kmetje deležni že od novembra 1954.

Za dvig kmetijstva v občini je bila nato izvoljena posebna 10-članska komisija.

KMETOM V DOLINSKI OBČINI

Dolinska občina sporoča, da kmetovalci, ki so zaradi majske pozebe utrpeli škodo na pridelkih, lahko vložijo na županstvu prošnjo za znižanje zemljiškega davka. Prošnjo je treba izpolniti na posebnem obrazcu, ki ga bo občina nato dostavila davkarji.

DOMJO

Zavod za gradnjo ljudskih hiš bo pri Domju v kratkem začel zidati eno 6-stanovanjsko in eno 9-stanovanjsko poslopje. Za to važno delo bodo potrošili okrog 25 milijonov lir. Dolinski občinski svet je v torek omenjenemu zavodu odstopil 1.279 kv. metrov zemljišča, ki je last borštanske srenje.

NABREŽINA

Nabrežinska osnovna šola je daleč naokrog znana po svojih uspešnih prireditvah ob zaključku slehernega šolskega leta. Svoj sloves je ponovno potrdila prejšnjo nedeljo, saj je zares mojstrsko izvedla zahtevno pravljeno igro, kakršna je Sneguljčica. Prireditev je privabila v kino dvorano veliko množico Nabrežincev in tudi nekatere okoličane, ki so z zanimanjem in odobravanjem sledili posameznim dejanjem. Že ob začetku predstave smo opazili, da je bila skrbno pripravljena in da mladi igralci popolnoma obvladajo vloge. Navdušil pa nas je predvsem njihov sproščeni in samozavestni nastop, kar je pravzaprav prvi pogoj za uspeh, ki ga pa režiser more doseči le po mnogih vajah, z velikim potrpljenjem in trudom. Pohvaliti moramo seveda vse učence, vendar se nam zdi, da ne smemo zamolčati nastopa kraljice (Logarjeve), ki je svojo težko vlogo zares odlično zaigrala.

Posebno priznanje naj gre vsemu učiteljsstvu in predvsem gđ. Slavici Tencetovi, ki je tudi letos pokazala svoje odlične režiserske in organizatorične sposobnosti.

Velika udeležba jasno priča, kako je ljudstvu pri srcu slovenska šola. Naši ljudje se zavedajo, da je narodna šola ena najvažnejših ustanov, ki nam zanesljivo jamči obstoj in kulturni razvoj Slovencev na tej danes hudo ogroženi zemlji. Nedeljska prireditev nam poleg tega dokazuje, da je naša šola na visoki kulturni in strokovni ravni in da edino ona more mladino pripraviti na življenjske boje in težave. Bog daj, da bi se tega zavedali vsi primorski Slovenci in tudi tista peščica Nabrežincev, ki iz nevednosti ali kakkega zgrešenega računa pošiljajo svoje otroke v tuje šole.

ZGONIK

V kratkem bo občinska uprava razpisala dražbo, na kateri bodo oddali dela na cesti iz Saleža v Bajto. Pot mislijo, kot znano, povsem preurediti in asfaltirati, za kar je bilo določenih okrog 6 milijonov. Ob tej priliki bodo asfaltirali tudi cesto iz Repniča v Briščiške.

Prebivalci iz vse občine in Tržačani bodo prav gotovo zadovoljni tudi s pokrajinsko potjo z Božjega polja pri Proseku do Gabrovca. Prav te dni se namreč zaključuje njeno asfaltiranje, ki je bilo zaradi čedalje večjega prometa krvavo potrebno. Upamo, da v kratkem asfaltirajo tudi ostali del ceste iz Gabrovca do šempolajškega mejnega prehoda.

Po vseh šolah v naši občini smo te dni imeli prireditve in razstave ročnih del. Starši in tudi mnogi prijatelji mladine so se jih udeležili v zares lepem številu, kar je vse hvale vredno.

BARKOVLJE

Ko sem obiskal razstavo naše osnovne šole, sem si želel, da bi si krasna ročna dela prišle ogledat tudi tiste barkovljanske matere, ki imajo svoje otroke v laški šoli. Videle bi, kolikšno skrb posvečajo učiteljice vzgoji naših malčkov, in bi jim bilo prav gotovo žal, da niso svojega otroka izročile v tako vzorno oskrbo.

Razstava je dokazala, da je naša šola na visoki strokovni ravni. Človek bi skoraj ne verjel, da so tako drobne ročice sposobne izdelati risbe, ki jih lahko obesimo na vsako steno. Deklice so se pa posebno izkazale s krasnimi prti, izdelanimi v narodnih motivih, ki bi delali čast kateremu koli izloženemu oknu.

Tudi zaključna šolska prireditev je dobro uspela, za kar gre učiteljicam vse priznanje in zahvala. Slovenske matere so vesele odhajale s prireditve. Njihova narodna dolžnost jim pa sedaj nalaga, da vplivajo na vse mlačne Barkovljanke, ki ne vedo, v katero šolo spada njihov otrok. Morda kdo poreče, da se bo to delo opravljalo jeseni ob vpisovanju v šole. Zdi se pa nam, da ni nikdar prezgodaj, ko gre za tako važna vprašanja, kakor je obstoj in razvoj slovenske šole.

OPČINE

Prejšnji teden se je na openskem strelišču zgodilo nekaj, kar je globoko užalostilo ter obenem razsrdilo vse narodno zavedne vaščane. V četrtek zvečer je namreč neka gospa, ki stanuje v bližini, ugotovila, da so neznanzi zlikovci razbili sliko pokojnega Ivana Ivančiča, ki so jo sorodniki postavili na njegov spomenik. Ivančič je bil, kakor znano, na zloglasnem tržaškem procesu leta 1940 obsojen na smrt in ustreljen na openskem strelišču. Osebe, ki so zagrešile podlo dejanje, so prav gotovo še zmeraj prepojene s sovraštvom do naših junakov, ki so dali svoje življenje v neenaki borbi proti fašističnim zatiralcem. Vandalsko dejanje jasno priča, da fašistične totalitarne miselnosti na Tržaškem še ni konec. Oblastva pozivamo, naj uvedejo natančno preiskavo, saj teh zločincev prav gotovo ne bo težko odkriti. Slovenci ne bomo nikdar dopustili, da bi kdo skrunil spomenike naših mrtvih mučencikov.

RAZSTAVE OTROŠKIH VRTCEV

Prejšnjo nedeljo so občinski otroški vrtci v Nabrežini, Mavhinjah, Šempolaju in Devinu imeli zaključne prireditve in razstave ročnih del. Na sporedu so bile kratke recitacije, petje in pozdravni govori. S tem so naši najmlajši pokazali, česa so se med šolskim letom naučili. Prireditev so se udeležili starši in mnogi ljubitelji mladine, ki so nastopajoče otroke ob zaključku nagradili z burinim ploskanjem.

Razstave otroških vrtcev zaslužijo letos posebno pažnjo, ker se je menda prvič zgodilo, da so bili povsod razstavljeni le izdelki in risbe, ki so jih otroci sami izgotovili. In to je edino pravilno, kajti učiteljica mora otrokovo delo sicer voditi in spremljati, vendar ne sme odločujoče vplivati na njegov izid. Otroški vrtci so važne ustanove ne samo zato, ker lajšajo meteram delo, temveč predvsem zavoljo tega, ker se otroci nauče skupnega življenja izven družine in ker se v vrtcih začneja kovati otrokov značaj. Tega poslanstva se občinska uprava zaveda in zato posveča toliko skrb svojim otroškim vrtcem.

— Dopisi iz Goriške —

GORIŠKI MESTNI SVET

V petek preteklega tedna je goriški mestni svet razpravljajal najprej o vprašanjih, ki so jih na župana stavili razni občinski svetovalci. Med njimi se odlikuje predvsem svetovalec Pedroni, ki je v vlaganju interpelacij izredno marljiv, kar kaže, da ga odvetniški poklic ne preobremenuje. To pot je zahteval pojasnila o delovanju Goriškega glashenega odbora, ki mu daje občina letno podporo. Župan mu je odgovoril, da se pripravljajo nov pravilnik za poslovanje tega odbora ter da bo v kratkem predložen občinskemu svetu v odobritev.

Važnejša je bila razprava o vprašanju, ki so ga vložili svetovalci Kršč. demokracije in komunistične stranke. Ti so zahtevali, naj Kmetijski konzorcij s posojili pomaga goriškim kmetovalcem, ker jim je majski mrz povzročil ogromno škodo. Občina pa naj jim gre na roko z davčnimi olajšavami. Svetovalci K. D. trde, da so pretrpeli najhujšo škodo vinogradniki v Podgori in Ločniku ter vrtnarji pri Sv. Roku in v Štandrežu. Župan je odgovoril, da bo občina kmetovalcem lahko priskočila na pomoč šele tedaj, ko bo Kmetijsko nadzorništvo natančno ugotovilo škodo. Župan je tudi omenil, da je občina že veliko napravila za Oslavje in Štmaver s tem, da jima je zgradila vodovod.

Čudimo se tej neumestni pripombi dr. Bernardisa, ki se vselej preočitno rad postavlja s tem javnim delom. Pri vsej stvari pa ne gre za kak dar slovenskemu prebivalstvu, marveč za dolžnost mestne uprave do svojih občanov. Oslavci in Štmaverci so to javno delo že davno preplačali z davki! Ne glede na to pa so dr. Bernardisu hvaležni, da se jih je spomnil vsaj z enim javnim delom.

Svetovalec Pedroni je nato zahteval pojasnila o poslovanju Ustanove za gradnjo ljudskih hiš na Goriškem, ki ji je doslej predsedoval inženir Caccese. Župan je izjavil, da se bo vsa zadeva zadovoljivo rešila pod novo upravo. Končno je dr. Bernardis odgovoril še svetovalcu Battellu, ki se je potegnil za Gradiskuterje in zahteval, da se za 220 prebivalcev čimprej napelje vodovod. Župan je obljubil, da bo občina to vprašanje v kratkem rešila.

O prosti coni

Največ časa pa so svetovalci zgubili s tem, da so govorili, ali kaže razpravljati o prosti coni ali ne. Monarhist Pedroni je namreč takoj v začetku predlagal, naj se ta zadeva ne obravnava, dokler ne bosta obe zbornici podaljšali zakon o prosti coni, ki zapade 31. decembra 1957. Govornik je svaril ter rotil svetovalce, naj o vsej stvari molče, ker bi vsaka razprava le škodovala. Njegov predlog je v imenu K. D. podprl tudi dr. Culot. Saragatovec dr. Devetag je pa zahteval, naj zastopniki političnih skupin sestavijo skupno izjavo, da se podpre in olajša delo pešlanske zbornice. Ta bo namreč morala razpravljati o treh različnih zakonskih predlogih, ki so jih vložili demokristjani, socialdemokrati in komunisti. Za javno razpravo se je najbolj zavzemal komunist Battello,

medtem ko je dr. Sfiligoj želel, naj se zadeva obravnava za zaprtimi vrati.

Za razpravo se je odločno izrekel tudi Saragatovec prof. Zuccalli. Končno je župan izjavil, da bo na prihodnji seji sporočil občinskemu svetu stališče, ki ga o prosti coni zavzema upravni odbor.

IZ ŠTEVERJANA

Kljub nekoliko slabemu vremenu se je v nedeljo popoldne zbralo mnogo občinstva med našimi priljubljenimi borovci. Bilo je veliko domačinov in tudi nekaj rojakov iz Jugoslavije ter mnogo Goričanov. Vsem je bila všeč Goldonijeva šaloigra »Sluge dveh gospodov«, ki so jo z uspehom odigrali igralci domačega SKPD v režiji prof. Fileja.

Pod vodstvom g. Valentinčiča ml. je pevski zbor odlično odpel pet pesmi. Pesem in igranje na odru je za naše ljudstvo zdrava in prijetna kulturna hrana. Zato izrekamo vsem igralcem, pevcem in igrarjem iskreno pohvalo in zahvalo za ves trud in vzpodbudno požrtvovalnost.

Ker prihaja v našo vas poleti veliko izletnikov iz Gorice in od drugod, priobčujemo novi vozni red Ribijevega avtobusa, ki je v veljavi od 2. junija dalje:

Iz Gorice v Števerjan vozi skozi Oslavje:
ob delavnikih: ob 7., 12.30 in 16. uri;
ob praznikih: ob 14.30, 16.30, 18.30, 20.30 in 22. uri.

Iz Gorice v Števerjan skozi Grojno pa:
ob delavnikih: ob 6.30, 12.40 in 18. uri;
ob praznikih: ob 15.30 in 17.30.

IZ ŠTMAVRA

Vsi Štmaverci smo zelo zadovoljni, da so napeljali vodovod od Oslavja do naše vasi. Ko so položili cevi do spodnjega dela vasi, so se dela iznenada ustavila. Pravijo, da se je to zgodilo, ker je zmanjkal denar. Vaščani zgornjega konca so zato zaskrbljeni in so že vložili prošnjo na županstvo, da se vodovod napelje do zadnjih štmavrskih hiš. Prepričani smo, da bo županstvo prošnjo ugodno rešilo, saj smo tudi vaščani zgornjega konca polnopravni goriški občani, ki plačujemo prav tako vestno občinske davke kot vsi ostali. Da bi občina ostala z deli na pol poti, sploh ne moremo verjeti. Kajti če bi se to zgodilo, bi bil vodovod bolj škodljiv kot koristen, ker bi v vasi povzročil veliko zdravo. Zato pričakujemo, da bodo vodovodna dela čimprej nadaljevali.

IZ ŠTANDREŽA

Goriški občinski svetovalec Pizzul (socialist) je pretekli teden pismeno zahteval od župana Bernardisa, naj se v Štandrežu ustanovi tržnica za prodajo sadja in zelenjave na debelo. Svetovalec trdi, da bi s tem nehala vsako grobo izkoriščanje kmetovalcev. Znano je namreč, da prekupčevalci plačujejo kmetom povrtnino šele potem, ko so jo prodali, da si tako vnaprej zagotove zaslužek. Predlog je vsekakor zanimiv in socialno popolnoma upravičen. A ker je predlog v korist slovenske vasi, ga bo »veliki prijatelj« Slovencev dr. Bernardis verjetno zavrnil. Morda pa ga bo mlada in bolj socialno čuteča struja v stranki le prisilila, da predlog sprejme.

V nedeljo, 16. junija, ob 20. uri bo na vrtu bivše združne gostilne v Štandrežu skupina deklet in fantov iz Gorice zaplesala tri vojvodinske pise: Mladinska skupina iz Sovodenj pa bo izvedla tri gorenjske pise. Obe skupini sta že z uspehom nastopili v Trstu.

IZ RONK

Občinski upravni odbor je v preteklem tednu med drugim odobril predlog tehničnega urada, da se jeseni otvori novo delovišče. Predlog mora sprejeti sedaj še ministrstvo. Delovišče naj bi zaposlilo 120 delavcev za dobo 4 mesecev.

Ustanova UNRA - Casas je v naši občini dala v zakup gradnjo 60 ljudskih stanovanj. Delo je bilo izročeno gradbenemu podjetju Iginio Ramazzotti iz Rima.

Občina je odstopila za gradnjo teh hiš 7.000 kv. metrov zemljišča v bližini farne cerkve. Za to zemljišče in za razna druga dela bo občina potrošila okrog 9 milijonov lir.

Z VRHA

Naša vas je danes tako rekoč povezana s svetom le preko televizijskega stebra, ki ponosno kraljuje na našem vrhu, in radijskih sprejemnikov. Od tega pa imajo naši gospodarji le malo koristi. Ogromno škodo pa trpimo, ker smo preveč oddaljeni od pošte v Sovodnjah. Zato tudi prejemamo dnevno časopisje s 3 in še več dni zakasnitve. Še večja škoda nastane, ko gre za drugo važno pošto, vezano na določene roke, ali za denarna nakazila. Že vsa povojna leta molodujemo, da bi poštna uprava ustanovila pri nas samostojen poštni urad. Doslej je bil ves naš trud zaman. Upoštevali smo nasvete Novega lista in svojo prošnjo obnovili. Upamo, da bo trmasta vztrajnost in potrpežljivost Vrhovcev končno le kronana z uspehom. Saj oblastva vendar ne morejo spregledati krvave potrebe naše vasi, ki šteje 300 prebivalcev.

TRŽIČ

Naše ladjedelnice so pričele graditi podstavek, iznad katerega se bo dvignil najvišji žerjav v Evropi. Visok bo 89 m, težak 260 ton, dvignil pa bo lahko 50 ton. Ko bo dograjen, bodo njemu nasproti postavili še enega, enakega po teži in višini, ter dva manjša, ki bosta lahko dvignila po 25 ton. Žerjave bodo zgradile tržaške ladjedelnice. Gradnja pomeni vsekakor velik uspeh tržičkih ladjedelnice.

Na zadnji seji občinskega upravnega odbora so sprejeli resolucijo, ki jo bo županstvo poslalo ministrstvu za delo. V njej zahteva odbor čimprejšnjo otvoritev treh delovišč, ki naj zgradijo tri nove občinske ceste; prva bo 353 m dolga in 9 m široka, zanjo bodo potrosili približno 8 milijonov lir in bo vezala ulici Valentinis in Boito; ta cesta naj bi se zgradila z državno podporo, drugi dve cesti pa bo sezidala občina z lastnimi sredstvi.

VAŽNI TEČAJI

Zavod za strokovno izobraževanje delavcev v ulici Montesanto namerava 19. junija začeti s strokovnimi tečaji za mizarje, zidarje in hidravličarje. V vsak tečaj bodo sprejeli po 15 mladeničev. Tečaji so brezplačni. Zaželeno pojasnila dobiš v tajništvu omenjenega zavoda.

SOLSKO OBVESTILO

Ravnateljstvo liceja in učiteljsišča v Gorici sporoča, da se bodo pismene naloge za zrelostni in učiteljski usposobljenostni izpit pričele v soboto, 22. junija, ob 8.30. Ta dan bo pismena naloga iz italijanščine.

Beneška Slovenija

IZ SV. PETRA SLOVENOV

Pred kratkim so imeli naši občinski možje redno sejo. Najprej so odobrili obračun za občinski konvikt za leto 1955-56 in nato sklenili, da bodo potrošili en milijon in pol za popravo vodovodov v Naukulah in Puojah.

Važen je tudi sklep o nakupu zemljišča za razširjenje občinske ceste od mosta Sv. Kvirina do Brnasa, ki jo bodo v kratkem tudi asfaltirali. Prav tako so sklenili popraviti ovinek na cesti v Tarpečem, kjer se odcepi pot proti Sovodnjam. Nadalje je občinski svet odobril predlog, da prevzame občina 50 odstotkov stroškov za zgradnjo nove šole v Petjahu.

Pred kratkim smo v Novem listu poročali, da letos zaradi pomanjkanja denarja ne bodo mogli popraviti vseh cest v nadiški dolini. V zadnjih dneh smo pa zvedeli, da se je medtem tudi to vprašanje ugodno rešilo. Konzorcij za vzdrževanje cest je dal na razpolago 10 milijonov lir in nekatera dela se bodo v kratkem začela. Na sestanku, ki so se ga udeležili vsi župani in tajniki prizadetih občin, so razpravljali, katera dela je treba najprej dovršiti, da se denar najkoristneje uporabi. Sredstva bodo bržkone razdelili na dva dela: en del za popravo cest proti Hlodiču, drugi pa za tiste ceste, ki vodijo proti Sovodnjam.

IZ KOSTE

Naša vas kot nešteto drugih v naši deželici je še danes brez odtočnih kanalov, čeprav svet drugod gospodarsko in kulturno napreduje. Pri nas se še vedno razliva gnojnica čez vaške poti in, ko dežuje, moramo skakati

čez smrdljive luže. Tudi naše hiše niso zdrave, ker so prepojene z gnojnico. Dolgo let smo moledovali občinsko upravo, da bi poskrbela za kanalizacijo, in šele v zadnjem času smo dosegli vsaj delen uspeh. Občina se je namreč končno odločila, da nam nabavi vsaj odtočne cevi in drugi potrebni material, kar bo stalo okrog pol milijona lir; delo bomo pa naredili sami. Vsi družinski poglavarji smo sklenili, da z delom v kratkem začnemo.

ŠT. LENART

Na pobudo kmetijskega nadzornišтва v Vidmu se je začel v prostorih naše mlekarne tečaj o živinoreji. Udeležence bodo poučevali, kako je treba negovati živino, da dobiš od nje čimvečjo korist. Slovesne otvoritve se je udeležilo mnogo domačinov, a tudi dosti živinorejcev iz oddaljenih krajev. Ker imajo naši kmetje le redko tako lepo priliko, da se nekaj koristnega nauče, je prav, da bi tečaj obiskovali vestno in v velikem številu.

IZ UČJE V REZIJU

Učja leži ob hudourniku Belem potoku, ki je pritok Soče; zemljepisno in gospodarsko je vas povezana z zgornjo soško dolino. Nova meja pa jo je odrezala od njenega prirodnega zaledja pri Žagi v Jugoslaviji. Zato so prebivalci vasi tako rekoč ločeni od vsega sveta in jim ne ostaja drugega kot beganje po tujem svetu.

Še pred kakimi 30 leti je bila Učja zaradi obsežnih občinskih gozdov, ki so bili njena gospodarska hrbtenica, še kar premožna vas. Toda razni fašistovski podeštati so kot nori

sekali gozdove in danes je Učja na tem, da se v 10 do 15 letih popolnoma sprazni. Saj se je samo v zadnjih treh letih izselilo kar 150 ljudi. Mnogi od teh so se preselili v Furlanijo, kjer so vzeli v najem kako posestvo ali pa postali spolovinarji. Tako bo v nekaj letih konec tudi tega rezijanskega naselja in žalostno je, da bo ta usoda zadela vas, ki bi lahko bila gospodarsko najbolj razvita, če bi bili fašisti vsaj nekoliko spoštovali njeno prirodno bogastvo in ga pravilno negovali.

Pred 20 leti so Cooperativa Carnica in druga lesna podjetja izsekala v Učji več desetih milijonov stotov lesa. Da bi ga lažje prevažali, so zgradili celo gozdno železnico iz Učje v Ter, ker takrat še ni bilo tam kolovozne ceste. Omenjeno železnico je zgradila Cooperativa Carnica iz Tolmeča. Dela so stala precej, kar dokazuje, da je imelo podjetje od sečnje gozdov ogromne dobičke. To noro izsekavanje je trajalo kakih 15 let, dokler niso bili gozdovi popolnoma uničeni. Učja sama pa ni imela od vsega tega nobene koristi, v občinsko blagajno so se sicer stekali težki milijoni, ki so se pa uporabili za olepšanje Ravence, kjer je sedež občinske uprave, nekaj je pa šlo v žepe fašistovskih upraviteljev.

Učja sama je postala sirota in njeni prebivalci danes ne vedo, kako bi se preživljali. Večina mora vzeti culico in iti po svetu s trebuhom za kruhom. Starejši se vračajo pozimi domov, mlajši svet pa ostane za vedno v tujini in polagoma pozablja na rodno vas.

In nihče od odgovornih oblastnikov se ne zaveda tega žalostnega položaja, nihče ne stori prav nič učinkovitega, da bi se preprečil blazni beg prebivalstva iz rodni domov.

Bred 100 leti

18

R.B.

Na gradu je širil orjaške peruti avstrijski dvovlavni orel z laškim podpisom: »Zvestoba, vdanost«. Poglejmo spet na Travniki. Tu so razpeli transparent s slovenskim napisom:

»Za Vaji Cesar, Cesarica!

Plamni ljubezni vsa Gorica!

Na cerkvi sv. Ignacija in na škofijski kapeli so upodobili dogodke iz starega in novega zakona, iz pobožnega življenja Habsburžanov in slike avstrijskih cesarjev. Gosposka ulica do trga Korna je pa bila vsa ovita v bršljan in papirne vence, kot so bili pozneje v navadi na kmečkih »barjarih«. Sredi Korna sta se vzdigovala dva visoka obeliska z grbi goriškega mesta.

Zadnjih osem dni pred obiskom so delali in zaljšali Gorico tudi ponoči pri luninem svitu, taka vnema je bila prevzela zveste Goričane. Mestna gosposka je izdala za vse te naprave okrog 15.000 goldinarjev.

Močno so se potrudili tudi posamezni hišni posestniki. Vsa pročelja so prebelili, zastav je kar mrgolelo. Sodobnik piše, da ulice niso bile več podobne ulicam, ampak okrašenim sobam. Kar se okraševanja tiče, ponosno poudarja tisti dopisnik, se ne da Gorici nobeno drugo mesto primerjati, razen — Ljubljane.

Tako se je približala nedelja 8. marca 1857, ko je bilo določeno, da se pripelje ce-

sarski spreved.

Toda, »ni rož brez ternja«, se here v starih časnikih tistih dni.

Ob pol štirih je zagrmel prvi top, zvonovi vseh sosednih cerkva so zazvonili. Vedno nove množice so prihajale z župani in deskami, na katerih je bil označen kraj prihajalcev. Čez četrte ure se je vrsta kočij s cesarsko dvojico in spremstvom ustavila. Vse je vpijalo živio, pa tudi deževalo je vedno bolj.

Zato so odpadli mnogi sprejemi in se je cesar odpeljal naravnost proti Gorici. Spotoma mu je deželni glavar potožil, da bo dež preprečil razsvetljavo. Vladar pa je milostno tolažil vse spremstvo, češ da ga že prisrčni sprejem veseli, četudi ne bo nič bengaličnih ognjev.

Vendar ko se je cesarski spreved ustavil na goriškem Travniku, je ves trg zaplamenel v bengalični luči. V vladno palačo so se prišli poklanjat uradniki in razni zastopniki. Medtem pa se je po Travniku razvil spreved z baklado, zastavami in vojaškimi godbami.

Posebne vrste počestčenja si je domislil goriški slovenski tiskar Zajc. Na dolg in širok, s cesarskimi zastavami okrašen voz je postavil ročni tiskarski stroj in je kar sproti tiskal podobo cesarskega para, na drugi strani pa pet sonetov v slovenščini in nemščini.

Voz so vlekli konji za cesarskim sprevedom, z vozeče se tiskarne so pa kar sproti razdeljevali še sveže tiskovine. Goričanom se je izvirni domislek gospoda Zajca kar imeniten zdel.

Naslednjega dne, v ponedeljek, so se južni oblaki še bolj gnali po nebu. Zjutraj je Franc Jožef ogledoval na Rojah vojaško paradno, nato je šel obiskat Ritterjevo predilnico v Stražice pri Podgori. Cesarica je pa med gosto gnečo mestnih zijašla k maši v nadškofijsko kapelo, nato pa je, kakor je že stara navada cesaric in kraljic, obiskovala samostane in bolnišnice.

Časniki tiste dobe popisujejo, kako so ob šestih zvečer »jedli z veliko žlico« na pojedini, kamor je bilo povabljenih 36 oseb. Po večerji je skupina goriških plemičev svetila s svečami, ko sta cesar in cesarica šla v mestno gledališče. Igralci iz Trsta so bili najeti za precejšnjo vsoto 4000 goldinarjev, da so odplesali balete, ki so takrat bili precej v modi. Meščanski zbor 30 pevcev je ob koncu zapel v italijanščini cesarsko himno. Mestno razsvetljavo z baklami in svečami je pa dež pogasil.

V torek zjutraj sta se cesar in njegova žena Elizabeta odpeljala po Tržaški cesti v Trst in Postojno. Goriškemu mestu je cesar daroval 10.000 goldinarjev za zgradbo nove ceste čez Koren proti pevmskemu mostu in 4000 za mestne reveže.

Goričani se pa niso dali ugnati od dežja. Za osmino cesarskega obiska so si sami privoščili razsvetljavo mesta, ki je morala prejšnjo nedeljo zaradi dežja odnesti.

(Dalje prihodnjič)

GOSPODARSTVO

KORISTNE ŽUŽELKE PROTI ŠKODLJIVIM

Kmetovalci in cvetličarji imajo iz leta v leto več dela in stroškov v boju proti škodljivim žuželkam. Vse kaže, da jih je vedno več, čeprav imamo danes za pobijanje žuželk vse polno kemičnih sredstev, katerih kmetovalci vsako leto ogromno porabijo. Nikakor pa ne moremo biti zadovoljni z dosežanimi uspehi, ki so v resnici neuspehi.

Z DDT smo v glavnem zatrli bolhe, uši, stenice, muhe in ostale škodljivce. Ali smo se te nadloge rešili za vedno? Podrobna opazovanja pravijo, da temu ni tako. Pojavile so se namreč neke muhe, ki prenesejo stokrat toliko in še več DDT, kot ga je pred desetimi leti zadostovalo za uničenje njihovih prednikov. Boj proti škodljivcem s kemičnimi sredstvi je v sadjarstvu imel za posledico, da so se pojavili danes drugi, čeprav ne tako pogubni škodljivci, kot so kaparji, rdeči pajki, listne uši itd.

Kako je to mogoče? Zaradi škodljivih žuželk je kmetijstvo tudi prej trpelo, a narava je vedno sama poskrbela, da ni kak škodljivec popolnoma nadvladal. Vsaka žuželka ima svojega sovražnika in mogoče celo več; sovražniki škodljivih žuželk postanejo tako človekovi zavezniki. Take so na primer ptice, ki uničijo mirijade žuželk. Če zatiramo ptice, uničujemo zato svoje zaveznice. S kemičnimi sredstvi na žalost ne uničujemo samo škodljivcev, temveč tudi take žuželke, ki so nam koristne.

Borba s kemičnimi sredstvi nas zato ne more zadovoljiti in v tem je tudi vzrok, da so uspehi tako skromni. Poleg tega se je rodil strah, da se bo uporaba kemičnih strupov enkrat maščevala na človeškem zdravju. Zato iščejo znanstveniki druga sredstva. Ta naj bi v naravi zopet ustvarila ravnoves-

je, ki je bilo pokvarjeno z uporabo kemičnih snovi. Dosedanja kemična borba se polagoma spreminja v tako imenovano biološko: škodljivce naj uniči živo bitje, ki je njihov naravni nasprotnik.

V tem pogledu zopet prednjači Amerika, ki ima na razpolago ogromna sredstva. Že sedaj so dosegli velike uspehe s koristnimi žuželkami in tudi s posebnimi bakterijami. Med temi slednjimi je posebno znan »bacillus thuringiensis«, ki ga je že pred 45 leti odkril nemški znanstvenik Berliner in s katerim so dosegli sedaj v ZDA velikanske uspehe: bakterijo so uporabili proti nekim črvičkom, ki uničujejo lucerno, in v nekaj dneh so bili na lucerni vsi črvički mrtvi. Z drugo bakterijo so uničili v Kanadi nekega škodljivca gozdov, ki je povzročil mnogo več škode kot največji gozdni požari. Volnatega kaparja, ki je uničeval v Kaliforniji nasade južnega sadja, so zatrli z »rodolia cardinalis«, katero so odkrili v Avstraliji in potem razmnožili v Kaliforniji.

Danes se za biološko borbo proti škodljivcem zanimajo znanstveniki več ali manj vsega sveta. Z že omenjeno »rodolia cardinalis«, katero so dobili iz Kalifornije, so tudi v Italiji zatrli volnatega kaparja v nasadih južnega sadja (agrumov). Proti kaparju na murvah se je izkazala osica »prospaltella berleseii«, katero so uvozili z Daljnega vzhoda. Iz ZDA je bil prenešen v Italijo »aphelinus mali« za pobijanje volnate uši na jabolkih.

Vsak škodlivec ima svojega naravnega sovražnika, ki mu ne dovoljuje, da bi se preveč razpasel. Tudi koloradski hrošč ima svoje nasprotnike, zato pa se ni posebno razmnožil v svoji domovini, v Ameriki, od koder je bil prenesen v Evropo. Semkaj so na žalost namreč prenesli le škodljivce, a ne

njegovega naravnega nasprotnika. Zato se je nepridiprav pri nas tako razmnožil. To pomanjkljivost skušajo sedaj popraviti in razmnožujejo v Evropi naravne sovražnike krompirjevca.

Mnogi strokovnjaki trdijo, da z biološko borbo proti škodljivcem lahko upravičeno upamo na uspeh. Pravijo, da ni premalo živih sredstev, le da je premalo znanstvenikov, ki bi to borbo smotrno organizirali in vodili.

PREČISTI POZEBLE TRTE

Kdor je sledil navodilom našega lista, kako naj ravna s pozeblimi trtami, ima sedaj na svojih ljubljenskih vse polno novih pogankov, mladih rozg. V splošnem sta tam, kjer je bila pred pozebo le ena rozga, sedaj dve. Eno od teh je potrebno odstraniti in pustiti močnejšo. Če ima zarod, tem bolje.

Tudi to delo naj izvrši spreten očistevallec in ne otroci. Seveda moramo odstraniti tudi obilne poganjke iz starega lesa, iz stebel.

Ne pozabite, da potrebujejo pozeble trte večjo zaščito pred peronosporo in oidijem. Če ne bo listje zdravo, grozi nevarnost, da novi les ne bo do zime pravilno dozorel.

Kdor hoče trtam še gnojiti, naj tega ne stori z gnojnico, tudi ne s hlevskim gnojem, niti z gnojili, ki vsebujejo dušik. Primerna sta samo še superfosfat in kalijeva sol, s katerima lahko gnojimo še ves ta mesec. Za navadno trto v vinogradu zadostuje po pol pesti vsakega izmed navedenih gnojil.

BREJE KRAVE NA ZRAKI

Posebno visoko breje krave nujno potrebujejo zdravega zraku in gibanja, da izločijo strupila, ki jih povzročata zarodek. Vsaj dve uri na dan naj bodo krave na prostem zraku, in sicer, če le mogoče, preden sonce zaide.

PRIDELEK OLIV V ITALIJI

je znašal lansko leto 9.7 milij. q ali 16.5% manj kot prejšnje leto. Pridelek olja je bil 1.7 milij. % ali 8.1% manj kot lani.

SPORT NA SLOVENSКИH SOLAH

Dolgo časa so naši dijaki zaman čakali, da se tudi na njihovih solah razvije živahno športno udejstvovanje. Z žalostjo in z zavistjo so opazovali, kako italijanski dijaki v Trstu redno prirejajo raznovrstna tekmovanja, ter se spraševali, kje naj bi bil vzrok popolnega športnega mrtvila na naših solah. Pred leti so dijaki priredili le kako skromno nogometno tekmo, kak medrazredni turnir košarke, turnir odbojke in kako lahko atletsko tekmovanje.

Letos pa so nekateri učitelji končno spoznali potrebo, da je treba na slovenskih solah športu posvetiti večjo pozornost. Zato je šport v tem šolskem letu dosegel tak razmah, kot še nikoli.

Glavna panoga naših dijakov je seveda odbojka, in sicer zato, ker je ta igra zanje najbolj primerna in najlažja. Po končanih tekmah za prvenstvo na raznih zavodih so dijaki uprizorili medšolski turnir, na katerem je Realna gimnazija zasluženo osvojila prvo mesto ter si hkrati priborila lep pokal. Na 2. mesto se je uvrstila Klasična gimnazija, na 3. pa Trgovska akademija.

Februarja je bilo na stadionu »Prvi maj« tradicionalno nogometno srečanje med Realno gimnazijo in Trgovsko akademijo. Po zagrizeni borbi se je tekma zaključila s tesno zmago (1:0) Realne gimnazije.

Ob koncu šolskega leta so se dijaki Realne in Klasične gimnazije ter Trgovske akademije zbrali na občinskem stadionu pri Sv. Soboti, da se pomerijo tudi v lahki atletiki. Če upoštevamo, da so se nekateri igralci prvič seznanili s pravim tekališčem, lahko trdimo, da so bili doseženi zares zadovoljivi izidi. V skupni lestvici se je z 22 točkami na prvo mesto uvrstila Trgovska akademija. Uspeh je bil nepričakovan. Največ zaslug za zmago imata Pilat in Urdih.

Y Sportni pregled

Tudi dijakinje so bile letos nekoliko bolj podjetne. Priredile so najprej medrazredni turnir odbojke in nato še medšolsko prvenstvo, ki je dobro uspelo. Zmago so odnesle dijakinje Trgovske akademije, ki so z lahkoto porazile vse nasprotnike. Na 2. mestu je Klasična gimnazija, kateri sledita Realna gimnazija in Učiteljsišče.

Sedaj, ko je led razbit, želimo, da bi slovenski dijaki v Trstu nadaljevali po začeti poti ter dosegli v bodočnosti še lepše uspehe. Za to pa so potrebni predvsem dobra volja, požrtvovalnost in vztrajnost.

D. T.

ZMAGA VZTRAJNEGA KOLESARJA

Gastone Nencini je zmagal v 40. krožni dirki po Italiji, ki je bila brez dvoma ena najlepših po vojni. Mladi Luksemburčan Gaul je na neumen način za pravil končno zmago in je bil poražen prav na strmini Bondone, na kateri je lani prekosil vse nasprotnike. Edini, ki je ogrožal Italijana Nencinija, je bil Francoz Luison Bebet. Letos Bobet ni bil v taki moči kot nekoč in zato je vztrajni Nencini lahko obdržal rožnato majico do Milana. Da bi bile etape še bolj zanimive, sta poskrbela izredno hitra kolesarja Spanac Poblet in Belgijec Van Steenberg, ki sta skupno odnesla kar devet zmag. Belgijec se je tudi uvrstil na prvo mesto v lestvici za Veliko nagrado letočih ciljev, Poblet pa je zmagal v Veliki nagradi »dirkališča«. Najboljše moštvo je bilo Legnano, Geminiani pa je odnesel Veliko nagrado vzponov. Zadolovljivo so tekmovali mladi Baldini, bojeviti Francoz Geminiani, vztrajni Belgijec Impanis, skromni

Fornara in požrtvovalni Defilippis ter Fabbri. Zmagovalci zadnjih etap so: Poblet (Como-Trento), Gaul (Trento-Levico) in Van Steenberg (Levico-Abano Terme ter Abano Terme-Milano). Končna lestvica je naslednja: 1. Nencini (ki je prevozil 3927 km dolgo progo v 104 urah, 45 minutah in 6 sekundah s povprečno hitrostjo 37,488 km na uro); 2. L. Bobet (z 19 sekundami zaostanka); 3. Baldini (5'59"); 4. Gaul (7'31"); 5. Geminiani (17'28").

SPORT PO SVETU

Košarka — Prejšnji teden so bile v Beogradu tekme za pokal Jugoslavije. Turnirja se je udeležila vsa evropska (razen SZ) košarkarska elita. Največ upanja na zmago so imele Čehinje, ki smo jih videli že v Trstu, toda na prvo mesto se je uvrstila Bolgarija. Češka in Poljska imata enako število točk, a različno razmerje košev. Jugoslavija, Francija in Madžarska so se uvrstile na četrto mesto.

Tenis — Prejšnji teden so odigrali četrtfinalno tekmovanje za Davisov pokal. Italija in Švedska sta porazili (4:1) Poljsko in Dansko; Belgija in Anglija pa sta s tesnim izidom 3:2 odpravili Mehiko, oziroma Francijo.

Nogomet — Jugoslovanska nogometna zveza je dovolila Vukasu, Horvatu in Bobeku, da v prihodnji sezoni igrajo za inozemske klube. Vukas je podpisal pogodbo z Bologno, ostala dva pa bi rada igrala v Nemčiji, oziroma na Nizozemskem.

Rokoborba — V Istanbulu so se zaključili dvoboji za svetovno prvenstvo v prostem slogu. Domačini so štirikrat zmagali (mušja - Kartal, petelinja - Akbağ, peresna - Daginstali in najtežja - Kaplan). Dvakrat so bili uspešni Rusi (lahka - Bestaev in pollahka - Balavdze), po en naslov sta odnesla Iran (srednja - Sunoury) ter Bolgarija (srednjetežka - U'rakov).

21

Za
naše
n
a
i
m
l
a
i
š
e
N
a
d
i
v
j
e
m
z
a
p
a
d
u

KAJ NAJ ZDAJ STORIM? KAKO NAJ UGANEM KATERI JE ZVITOREPEC! ČRNI KAVBOJ JE PREBRIGAN!... NE BO SE IZDAL, SAJ MU GRE ZA GLAVO...

ČEMU SE TAKO KIGLO DRŽIŠ? GLEJ, TOLE SEM IZPRAL V ONI LUKNJI DOVOLJ IMAM, DA SE VSI TRIJE ODPELJEMO DOMOV. KJE PA JE ZVITOREPEC?

TRDONJA JE GREČNIM MEŠANOM POKAZAL KAVBOJEVO NOVO SKRIVALIŠČE, NAVAR SO SE POSLOVILI...

TU JE NAROPANO ZLATO! POBERITE GA IN GA VRNITE OKRADENIM! ŽELIMO VAM MNOGO GREČE!

NO, KAJ BOŠ ČE SE BRŽ NE ODLOČIŠ, BOM MORAL ZAPRETI OBA!

KAKO NAJ JU LOČIM? PODOBNA STA SI, KOT JAJCE JAJCU...

ZVITOREPEC JE, DA SE NISEM PREJ SPOMNIL! BRŽ Z MENOJ, LAKOTNIK, TI GA BOŠ REŠIL! TISTI, KI TE BO DOZNAL, JE ZVITOREPEC!

KAZ TI JE? PUSTI ME!

...IN ODJAHALI NOVIM PUSTOLOVŠČINAM NAPROTI...

KONEC

OJEJ, OJEJ, UBOGI ZVITOREPEC!... NE MOREM GA REŠITI!...

KAZ PA VZDIHUJEŠ, TRDONJA?

TRDONJA JE PRIVLEKEL LAKOTNIKA DO OBEH UJETNIKOV...

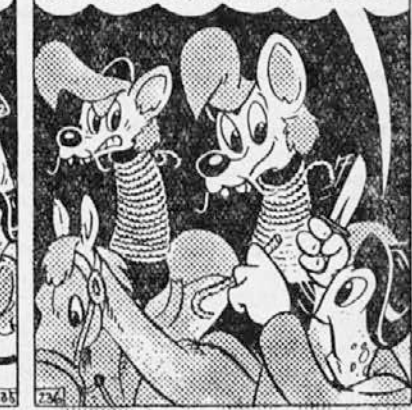
LAKOTNIK!

LAKOTNIK?! KAZ PA TI IŠČEŠ TU?

SLIKAL SEM EKSPLOZIJO, PA SEM PRIŠEL POGLEDAT, KAZ SE GODI. SAJ STE ME SKORAJ ZAGULI.

TALE JE ZVITOREPEC, BRŽ GA ODREŠITE VEZI! ČRNI KAVBOJ NAS BO PA DOPELJAL DO SVOJIH SVIHTIH ZAKLADOV, KAJNE, LUBČEK?

Opozarjamo naše mlade bralce na napeto in zanimivo zgodbo, katero bomo začeli v kratkem priobčevati!

Zaroka ob jezeru

6

»Mamica, nikar ne joči več. Saj ni tako hudo. Poglej, saj mi je očka kar všeč.«

Tomo Vrbič je ves ginjen gledal obe ženski. Končno se je Vito ojunail: »To je vzor družine!« Suho je izrekel te besede, iz njih je zvenel bridek prizvok:

Mihael je še vedno strmel, potem je tudi on izrekel svojo sodbu.

»Kar se je dalje zgodilo, si lahko sami mislimo. Ti, očka, si se potem poročil z materjo male Gabi!«

Vznemirjen je hodil po sobi.

»Samo nekaj je še nejasno. Kako da je Gabi mlajša kot Vito in jaz?«

Vito je planil pokonci, udaril se jo po čelu. Kako da ni že sam prišel na to misel? Seveda bi ona morala biti starejša, Gabi

se je tudi razburila. Tu je zopet vozil. Glasno je vprašala: »Ali je tudi oče poučeval v tistem penzionatu?«

Tomo Vrbič se je sproščeno nasmejal. Tudi ženin nasmeh je zdaj pomirjevalno vplival.

»Ti, ovčka, ti, potemtakem bi jaz morala imeti trinajst let, ko sta bila fanta rojena.«

Začuden se je Mihael zazrl vanjo: »Ali hočeš s tem reči, da nisi moja mati?« »In tudi moja ne?« se je oglasil Vito in stopil poleg brata.

Oče se je nemirno prestopal. Po dolgem molku je pojasnil:

»Draga fanta, vajino vprašanje je popolnoma upravičeno. Kar je mati doslej pripovedovala je samo prvi del dolge zgodbe.« Vito se je zravnal. Mihael pa je očeta odločno prekinil: »Prosim, jaz bi hotel točno in jasno vedeti, ali si ti naš oče ali ne.«

Tomo Vrbič je fantu pomirljivo položil roke na ramena: »Pomirite se, jaz sem vaš pravi in resnični oče! Sedaj se pa zopet usedite in poslušajte!«

Napeto so vsi pričakovali njegove besede. On pa je nadaljeval: »Morda se še spominjate, da smo danes pri mizi omenjali neko igralko Delico Vinci? S čudnim nasmehom se je Vit pognal kvišku.

»Sedaj pa povej še...«

»Ali smem nadaljevati?« je vprašal Vrbič.

